

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายที่บัญญัติกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ และบทบาทของกฎหมายต่อชีวิตของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการขนาดย่อม ผ่านการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้ใช้แรงงานด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้แรงงานในกิจการขนาดเล็กประเภทการผลิตและประเภทการบริการ อันได้แก่ กิจการเบเกอรี่ และกิจการโรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ ตามลำดับ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กฎหมายแรงงานมีบทบาทอย่างจำกัดต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงานในกิจการขนาดเล็กทั้งสองประเภท เนื่องจากปัจจัยด้านการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน วัฒนธรรม และคุณค่าที่ผู้ใช้แรงงานให้ความสำคัญ ซึ่งมีผลต่อมุมมอง อัตลักษณ์และการรับรู้กฎหมายของผู้ใช้แรงงาน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้แรงงานในการเรียกร้องเพื่อให้ได้สิ่งที่ผู้ใช้แรงงานควรได้รับตามกฎหมาย คือ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้แรงงานกับนายจ้าง และความคาดหวังของตนเอง ทำให้ผู้ใช้แรงงานเลือกไม่ใช้กฎหมายในการเรียกร้องสิทธิที่ตนเองควรได้รับ แม้ว่าจะมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงานบ้าง หรือมีการรับรู้กฎหมายมากเพียงใดก็ตาม ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้กฎหมายไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองแรงงานได้อย่างเต็มที่ แสดงให้เห็นว่ามาตรการส่งเสริมให้ผู้ใช้แรงงานมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมากขึ้นคงไม่เพียงพอที่จะทำให้การคุ้มครองแรงงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากแต่ต้องมีมาตรการอื่นๆ ซึ่งรวมถึงการเพิ่มความเข้มงวดกวดขันกับนายจ้างและสถานประกอบการให้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากผู้ใช้แรงงานมักไม่อยู่ในฐานะที่จะเรียกร้องเองได้ไม่ว่าจะด้วยวิธีการที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ ควรพัฒนากลไกของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงาน โดยเฉพาะบทบาทของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และพนักงานตรวจแรงงานให้เป็นช่องทางซึ่งผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น

The purpose of this study is to create knowledge on the relation between law in book and law in action and the role of law in the lives of small-enterprise workers. The research methodology used is to learn through these workers' experiences by in-depth interview. The samples interviewed are workers in small production and service enterprises, namely those in the bakery and hotel/guest house enterprises respectively.

The study result shows that labour law has limited role in the lives of both types of small-enterprise workers. This is due to factors relating to their education, work experience, culture and value, which affect their self-perception, identity and legal consciousness. In addition, it was found that factors influencing workers' decision to demand for what they are entitled under the law are employers and employees relationship and workers' personal expectation. These factors make them choose not to state their demand although they may have some knowledge of the law or a fair level of legal consciousness. All this contributes to the inability of the law to achieve fully its primary objective of labour protection. The findings point to the fact that measures to promote legal knowledge among workers will not be sufficient to achieve effective labour protection. Other measures are necessary, including strict inspection to ensure that employers and enterprises comply with the law. This is because, in most cases, workers are not in the position to demand fair treatment themselves, whether through formal or informal means. In addition, state mechanism for labour protection, especially the role of the Department of Welfares and Labour Protection and labour inspectors, should be improved and enhanced to facilitate better access to the law for the workers.